

ZRNKA MEŠTROVIĆ - NADA VAJS

**VITEZOVIĆEV *LEXICON LATINO-ILLYRICUM*
zapostavljeno djelo hrvatske leksikografije**

Zrnka Meštrović - Nada Vajs
Zavod za hrvatski jezik
Hrvatskoga filološkog instituta
HR 41000 Zagreb

UDK:808.62(091):808.312:929 Vitezović
Izvorni znanstveni članak
Ur.: 1994-10-04

U prilogu se daje sumarni pregled dosadašnjih starijih i novijih istraživanja o Vitezovićevu rječniku, najnovija otkrića njegovih predložaka i detaljno se opisuje leksikografska koncepcija *Rječnika* (grafijska, sinonimijska, leksička). Zbog izuzetnog leksičkog bogatstva i važnosti za hrvatsku leksikografiju i povijest jezika ukazuje se na potrebu objavljivanja tog rukopisnog djela.

1. Rukopisni *Lexicon latino-illyricum* djelo je polihistora rođena u Senju, Pavla Vitezovića (1652.-1713.). Sâm autor svjedoči da je postojao i prvi dio rječnika, hrvatsko-latinski u dva sveska (Klaić, 237.): "Tako su mi obećani troškovi za štampanje Ilirsko-latinskoga i Latinsko-ilirskoga rječnika (*Lexicon Illyrico-Latinum et Latino-Illyricum*), koje je djelo ogromno i potrebuje više godina da se doštampa." Prvome dijelu rječnika izgubljen je svaki trag.¹ *Lexicon latino-illyricum* čuva se u zagrebačkoj metropolitanskoj knjižnici (signatura MR 112) bez naznaka kako je u nju dospio. Smatra se da je na "čistopisu" *Lexicon* o kojemu govorimo Vitezović radio tek od godine 1700. (Putanec 1986., 353.).

2. Riječ je o svesku od 566 listova, form. 21 x 66. Folijacija je upisana kasnije rukom. Takst rječnika, uključujući i mnoštvo dodataka na marginama, uredno je pisan i teče od lista 2 do 527. Slijede popisi riječi svrstani u skupine

¹ Klaić (210): "Hrvatsko-latinski dio ili je posve propao ili je negdje tako zakopan, da mu se je i trag izgubio."

prema značenju: "Lexicon nominum priorum et festorum apud Illyrios celebriorum" (1. 528-538), "Nominum illyricorum interpretatio" (1. 540-542), "Nomina Sacrae scripturae interpretata, ex P. Amando Ejsenberner Benedictino" (1. 544-557), "Lexicon verborum et nominum infantilium" (1. 558), "Nominum illyricorum interpretatio" (1. 559-561), "Nomenclatura planetarum qua poetice et qua astronomice apud Illyrios nuncupatur, item deorum et heroum apud poetas celebratorum" (1. 562), "Lexicon interjectionum illyricarum" (1. 563-564), "Navium nomenclatura" (1. 565), "Fungorum nomenclatura" (1. 566).

Ako uzmemo da je na svakome listu obrađeno oko pedeset latinskih natuknica (a taj broj može iznositi i do sedamdeset),² slijedi da je u *Lexiconu* obrađeno najmanje 26.300 latinskih natuknica.³ Budući da P. Vitezović na desnoj strani svojega leksikografskoga djela želi pokazati tronarječno bogatstvo leksika materinjega jezika, trebalo bi umnožiti 3 puta da bi se došlo do broja hrvatskih ekvivalenata, s ogradom da ima mjesta u *Lexiconu* gdje sinonima nema i onih gdje ih je na desnoj strani čak 11! Ovo kratko računanje ima za cilj samo da naznači koliki je jezični fond pohranjen u tom rječniku što ga od godine 1774.⁴ svaka književna ili kulturna hrvatska povijest redovito spominje, a morala su *de facto* proći dva i pol stoljeća do prvoga filološkoga upoznavanja s njime.

3. Cjelovitost i svestranost Vitezovićeve rada - od povijesnih tema, književnih, lingvističkih, pa sve do likovnih djelatnosti - pokazat će tek odlična studija njegova života i aktivnosti iz pera Vjekoslava Klaića *Život i djela Pavla Rittera Vitezovića (1652-1713)*, izdana u Zagrebu godine 1914.⁵ Ta je knjiga nedvojbeno bila putokaz i hrvatskim filozofima, jer je (istina, tek pola stoljeća kasnije), sazrela ideja o potrebi unošenja Vitezovićeve rječničke građe u Akademijin rječnik, što je provedeno tek od natuknice *provrtotina* (12. sv.). Takvo parcijalno rješenje, gledajući na ukupnost našeg najvećeg rječnika, znači da je u njemu prisutnost Vitezovićeve građe iz rukopisnoga *Lexiconu* tek formalna. Stvarni interes za Vitezovićev leksik na prijelazu sedamnaestoga u osamnaesto stoljeće pokazat će tek Matić, pa Jurišić (v. Literaturu), koji ipak u biti samo ekscerpiraju građu po određenim kriterijima. Na potrebu istraživanja

² Teško je izraziti konstantu jer je golem broj dopisanih natuknica ili umetaka tekstu na marginama, što varira od lista do lista.

³ Jurišić (299) procjenjuje broj latinskih natuknica manjim. Međutim, pravu informaciju dobit ćemo tek s računalnim ispisom djela.

⁴ Primjerice u *Scriptorum ex regno Sclavoniae ...* Varasini 1774.

⁵ O kvaliteti navedenog djela govori i podatak da je nagrađeno iz zaklade Ivana grofa Draškovića za godinu 1913.

leksičkog fonda *Lexicona* upozorio je Tomo Matić (5) upućujući na riječi kojih nema u ARj ili na one za koje ima potvrda ali iz kasnijih razdoblja. Pomorsku terminologiju iz rječnika je ekscerpirao i uspoređivao ju s građom iz prestižnih hrvatskih rječnika Blaž Jurišić.

Desetak godina kasnije slijede prinosi V. Putanca,⁶ u kojima je on detaljno proučio antroponimijski fond iz dodatka *Lexiconu*, i to s prijepisom, komentarom i registrima. Pod naslovom "Lingvistički rad Pavla Vitezovića (1652-1713)" isti autor godine 1986. datira *Rječnik*,⁷ daje naznake o njegovu jezičnom ustrojstvu i piše o potrebi njegova izdavanja "jer Vitezovićeve rječnik sadržava ogromnu jezičnu građu zabilježenu koncem 17. stoljeća, nešto i s prvih godina 18. stoljeća" (355.).

Jurišićevu ekscerpciju koristi djelomično V. Vinja u svom djelu *Jadranska fauna. Etimologija i struktura naziva* godine 1986.⁸ Početkom devedesetih Z. Meštrović obrađuje Vitezovićeve cjelokupan talasozoonimijski inventar,⁹ dok se N. Vajs u nizu članaka bavi fitonimijskom komponentom Vitezovićeve *Lexicona*.¹⁰ Toponimijsku koncepciju obradila je Z. Meštrović.¹¹ Iz navedenoga proizlazi da su prošla gotovo tri stoljeća do lingvističke percepcije *Rječnika*.

4. U lipnju godine 1993., radeći na obradi Vitezovićeve talasozoonimije, u potrazi za što točnijim identifikacijama latinskih natuknica, Z. Meštrović konzultira brojna izdanja Calepinova rječnika i na jednom od njih pronalazi velik broj Vitezovićeve bilježaka. U NSB taj se latinsko-njemački rječnik, bez naslovne stranice, vodi kao jedno od Calepinovih izdanja (sign. I. 128). Nakon opsežnog istraživanja kroz sve dostupne europske registre, da bi se uopće otkrilo o kojemu je rječniku riječ, ustanovljeno je da se radi o *Thesaurus eruditionis scholasticae* Bazilija Fabera (točna godina izdanja još uvijek se

⁶ V. Putanec, "Pavao Vitezović (1652-1713) kao onomastičar" i "Antroponimija u *Lexicon latino-illyricum* (17.-18. st.)", *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, 1, Zagreb 1968., str. 45.-88.

⁷ *Forum*, 25, 3-4, Zagreb 1986., 349.-360.

⁸ V. Vinja, *Jadranska fauna. Etimologija i struktura naziva*, Logos, Split 1986.; osobito u I, 211 i u II, 137 te passim.

⁹ Z. Meštrović, "Talasozoonimi u *Lexicon latino-illyricum* Pavla Vitezovića (I) ihtionimi, *RZHJ*, 18, Zagreb 1992.; zatim, s istim naslovom i podnaslovom (II) "Nazivlje Molusca", *RZHJ*, 19, Zagreb 1993., 237.-258. i treći s novim podnaslovom (III) "Nazivi Crustacea Echinodermata i Mammalia", *RZHJ*, 20, Zagreb 1994.

¹⁰ Prvi u nizu jest: "Fitonimija u Vitezovićeve rječniku *Lexicon latino-illyricum* (I), *RZHJ*, 18, Zagreb 1992.; drugi, pod istim naslovom, (II), *RZHJ*, 19, 1993., 389.-416., treći, s podnaslovom "Drveće, grmlje i drveće jestivih plodova" (III), *RZHJ*, 20, 1994., predan je za tisak.

¹¹ Z. Meštrović, "Toponimijska koncepcija Pavla Riterrera Vitezovića u *Lexicon latino-illyricum*", *RZHJ*, 17, Zagreb 1991.

istražuje, no vjerojatno je jedno od izdanja u prvome desetljeću sedamnaestoga stoljeća).

U članku "Rječnik Bazilija Fabera kao predložak Vitezovićevu *Lexicon latino-illyricum*"¹² dokazana je nedvojbeno leksička podudarnost hrvatskih riječi s margina *Thesaurusa* i istovjetnih iz *Lexicona*, kao i latinskih natuknica jednoga i drugoga rječnika. Izveden je zaključak da je navedeni *Thesaurus* poslužio Pavlu Vitezoviću kao predložak za *Lexicon latino-illyricum*.

Daljnje istraživanje grafijskih podudarnosti bilježaka na marginama *Thesaurusa* i u Vitezovićevim književnim djelima, kao *Odiljenje* (1684.) ili *Kronika* (1696.) - to su ona u kojima se nalazi kajkavski način pisanja primjerice slogotvornoga *r* kao *ēr* ili *č* kao *ch* - u usporedbi s rječnikom u kojem je *r* pisano *yr*, a *č* kao *ç*, pokazalo je da bilješke u *Thesaurusu* Vitezović nije zapisao odjednom, već ih je povremeno zapisivao u dužem vremenskom slijedu, počevši već od godina pripremanja *Odiljenja*, oko 1680. Dakle, pisanju njegovih rječnika (ovdje ne zaboravljamo izgubljeni hrvatsko-latinski dio) prethodila je priprema od oko tri desetljeća.

5. Vitezovićev imponantni književnički, filološki, leksikografski, historiografski, te grafički opus, nedvojbeno ga svrstava među najznamenitije djelatnike hrvatske kulturne i znanstvene javnosti sedamnaestoga stoljeća, a njegova izražena težnja ka objedinjavanju sva tri jezična izraza u jedan opći "ilirski", "hrvatski jezik", i njegova grafijska reforma, koja je najdosljednije provedena u samome rječniku, svrstava ga i među najznačajnije preteče hrvatskoga narodnog preporoda.¹³

Njegova se grafijska reforma sastoji od uvođenja monografskog sustava grafema, u kojem grafemi *ñ, ĝ, l'* označuju današnje digrame *nj, dž, lj*, te dosljednog bilježenja fonema */š/, /s/, /č/, /ć/, /z/, /ž/* i */đ/* grafemima *s, ſ, ç, ć* (gdjegdje *t'*), *z, ç, i d'*.¹⁴ Za naglasničku skupinu *kv* zadržao je pisanje latinskoga znaka *q*. Vitezović je tako gotovo do savršenstva uspio sistematizirati grafiju u kojoj se ostvaruje pravilo - *jedan glas jedan znak* ili svaki fonem ima svoj grafem. Jedina je iznimka slogotvorni *r* koji piše sa *yr*. Njegova reforma

¹² Z. Meštrović, *RZHJ*, 19, Zagreb 1993., 213.-235.

¹³ M. Moguš - J. Vončina, "Latinica u Hrvata", *Radovi Zavoda za slavensku filologiju*, 2, 1969.; M. Moguš, "P. Vitezović kao jezikoslovac", *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, 2, 1974., 73.-79.; Z. Junković, "O jeziku Vitezovićeve *Kronike*", *Radovi Slavenskog instituta*, 2, 1958., 93.-119., te sintetski prikaz o Vitezovićevu pravopisu, jeziku, gramatici, rječniku: V. Putanec "Lingvistički rad Pavla Vitezovića (1652-1713)", *Forum*, 25, 3-4, 1986.

¹⁴ Naime, tzv. "meki" glasovi (*c', d', l', n'*) imaju jednu oznaku - apostrof, dok "tvrđi" (*ç, ç*) imaju drugu.

nije ni mogla uhvatiti korijena, jer je rječnik ostao u rukopisu. Sve do Gajeva ilirizma hrvatski se i dalje pisao prema mađarskom ili talijanskom uzoru. Vitezović je, dakle, s tim zamislima bio više od jednoga stoljeća ispred svoga vremena.

6. Do zamisli i ostvarenja *Lexicona* Vitezovića dovodi briga za izvornost hrvatskog jezika. To lingvističko djelo trebalo je ustanoviti leksički fond "ilirskoga" jezika,¹⁵ koji je u stvari hibridni jezik, izrastao iz tronarječne hrvatske stvarnosti. "Ilirski" je sinonim za "slovenski" ili "hrvatski" (Klaić, 143.). Ređajući sinonime iz više narječja na desnoj strani rječnika Vitezović je htio potaći hrvatskoga čitatelja da ne poseže za tuđicama,¹⁶ nego da riječ koja mu nedostaje bira iz leksika drugoga narječja ali, po njegovu mišljenju, ipak iz istoga jezika. Kako znamo, prožimanje narječja na prostorima sjeverozapadne Hrvatske i prije Vitezovića "predstavlja konstantu bez obzira na promjenjivost dijalektne osnovice ili količine udjela pojedinoga narječja" (Moguš 1993., 86.). Međutim, na njegovu političku, književnu (posredno i na lingvističku) svijest neprijeporno su najveći utjecaj imali nositelji "ozaljskoga kruga".

Uz najviše citirani primjer tronarječne koncepcije *Rječnika*:

Quid ... ča. kaj. što.

Quidni ... zašto ne. jer ne. zakaj ne?

Quidquid ... čagod. štogod. kajgod. štokoli. kajkoli. štogodir.

Quidvis ... štokoli. čakoli. kajkoli.

Quilibet ... vsaki. svaki. svakoji. svakoteri. kimu drago. tkomu drago.

Quis ... koji. gdo. ki. tko.

Quisque ... vsaki. svaki. svakoj. sakoteri.

ističemo da se tronarječna koncepcija očituje i u specijalnom leksiku, primjerice onomastičkom: *Nemci. Nemska. Nimačka Zemlja* (s.v. *Germania* 1. 222); *Osek. Osik* (s.v. *Murfa* 1. 332); *Sisak. Sisek* (s.v. *šifca* 1. 465); u nazivima morskih životinja: *mačić. mečić* (s.v. *Xiphias gladius* 1. 218 i 527), te u nazivima biljaka: *orih. orah. oreh* (s.v. *juglans nucea* 1. 285); *ripa. repa* (s.v. *rapum* 1. 430); *ulika. maslina* (s.v. *olea* 1. 355) itd.¹⁷

¹⁵ F. Šišić, *Pregled povijesti hrvatskoga naroda*, Matica hrvatska, Zagreb 1962., 316.

¹⁶ O takvom jeziku Vitezović stalno razmišlja. Evo eksplikacije iz predgovora *Kronici* (1969.): "Naslidovah većim delom Vramca Popa, kojega, kako takkoj druggh razumnih Lyudih, kēh pisma najдох, vlastovite recsi popisah. Zato nemojtese csuditi dā negdi csete Szlovensku, negdi Majdacsku, negdi Posav(s)ku, negdi Podravsku, negdi pako Primorsku à negdi i Krajnsku recs, buduchi i ja tako pisane nassel, i to vse Szlovenski jeziki: od koih vsakoga lipsēse pristoi uzeti recsi neg od tujega kogagoder, Diacsokoga, Nemskoga ali Ugerskoga posudjavati."

¹⁷ Za morske životinje i biljke v. priloge istih autorica u ovoj publikaciji.

Pojam sinonimije pokriva čitavu lepezu vrlo različitih jezičnih situacija, a ovdje je riječ o tzv. geografskim varijantama. To su primjerice *ča/kaj/što*, *koji/gdo/ki/tko* ili *ulika/maslina*, koji predstavljaju sinonime različite leksemske osnove s identičnim semantizmom, što su tzv. kontaktni sinonimi, dok izrazi poput *Osek/Osik*, *mačić/mečić*, *orih/oreh/orah* predstavljaju samo različite dijalektne likove istoga leksema (čakavsko-kajkavsko-štokavski likovi).

Izarzi u nizu kao *privržak*, *pribacak*, *pridavanje* itd., predstavljaju treći tip sinonima koji su sinonimi u pravom jezičnom smislu, jer ih možemo promatrati kao prave semantičke dublete i u njima razabrati isto, blisko ili slično značenje dvaju ili više oblikom različitih leksema, npr.: *nagovaravac*. *nagovornik*. *nagovoritelj*. *nanudjavac* (s.v. *adhortator* 1. 14); *privržak*. *pribacak*. *navržak*. *pridavanje*. *pribacenje*. *navrženje* (s.v. *adjectio* 1. 14); *povojac za rame*. *ranoveznica* (s.v. *anadesmus* 1. 30); *pâs*. *pâsci od sablje ali oružja*. *remeni pâs* (s.v. *balthus*. *balthium* 1. 57); *sike*. *grebeni morski*. *plovci*. *zplovci* (s.v. *Brevia* 1. 63) itd.

V. Putanec smatra da je *Rječnik* "rađen na podlozi ikavskoga dijalekta" (1986., 354.), dok J. Vončina (1988., 242.) drži da je Vitezović "u završnoj fazi svojega rada ikavici davao prednost". No ipak valja pričekati detaljnu analizu leksika koja će dati pravu sliku o tome koje je narječje dominantno.

7. Razmišljajući o "ilirskim zemljama" na način "da od Kranjske i južne Štajerske do Srbije živi jedan narod"¹⁸ - Hrvati - Vitezović nastoji i elemente kranjskoga, kao i srpskoga leksika, ukomponirati u rječnik: *sedlak*, *opica*, *kobilka*, *dekla*, odnosno *mudroljubstvo*, *prazdnik*, *ratalj*, *vapros*.¹⁹ Međutim, ideja je o jedinstvu plod Vitezovićevih političkih želja i osim tih nekoliko leksema nije imala plodnoga tla u *Lexiconu*.

8. Ono po čemu *Rječnik* također plijeni pozornost jest uočljiva autorova težnja za tvorbom novih složenica: *dvojpekac* (uz *biškot*, *beškot*, *pečkemet*), *časnica* (uz *ura*, *sat*), *časar*, *časočinac* (uz *urar*), *kruhopekac* (uz *pekar kruha*), *građomeštar*, *poljotežnik*, *složnopojac*, *složnopojska*, *složnopenje* itd., gdje se više ili manje uspješno okušava u tvorbenim mogućnostima još neizgrađenoga hrvatskoga jezika sedamnaestoga stoljeća. Dakle, osim usustavljanja grafije vidimo i pokušaj stvaranja novih tvorbenih modela.

U analizi naziva za morske životinje i za biljke utvrdili smo velik broj danas zaboravljenih riječi, kao npr.: *čaška*, *čašica*, *furfura*, *furfurica*, *jastok*, *klapunjka*, *konic*, *kopito*, *kopitnjak*, *lastor*, *lipica*, *lostura*, *obdel*, *oštriga*,

¹⁸ V. Klaić, 136.

¹⁹ Primjeri preuzeti iz Bockholtove knjige (438.-439.).

puzavka, puzica, rajn, škrpočka, voločmanka, vretenak, zlatnica; beštran, fratrić, dinjuh, lopun, pinig, pošjan, crfuljica, manjukva, dragolje, kačar, kačur, kačurac, pardag itd. Ako smo samo u tim specijalnim vokabularima ustanovili tolik broj dotada nepoznatih, a danas zaboravljenih riječi, s pravom možemo pretpostaviti da je situacija slična i u drugim dijelovima vokabulara.

9. Što se tiče hrvatskih izvora za rječnik, teško je reći što od hrvatske književnosti Vitezović nije poznao. Bio je čovjek rijetko obrazovan, mnogo je putovao, služio se mnogim arhivima, kontaktirao s najuglednijim osobama iz političkog i kulturnog života Hrvatske i Carstva. Od rječnika nedvojbeno se služio Mikaljinim hrvatsko-talijansko-latinskim rječnikom *Blago jezika slovinskoga* (1649.-1651.). Nabrojiti ćemo samo nekoliko podudarnih naziva iz općeg vokabulara: *pečketmet, lupež, pećar, slon, filj, muna, prug,*²⁰ *funale baljka, zublja, debela svića, krilat,*²¹ zatim iz posebnih vokabulara, kao npr. za morske životinje: *lupar, moruna, ovrat, prstac, ukljata*, i za biljke: *kostrika, glogovina, poponac, poponak, tutun* itd. Isto vrijedi i za Habelićev *Dikcionar* iz godine 1670.,²² no zbog malog rječničkog fundusa Habelićev je rječnik Vitezoviću bio daleko manje koristan.

10. Osobitost Vitezovićeva *Rječnika* nije dakle samo u tronarječnoj koncepciji djela nego i u ponuđenom leksičkom korpusu - instrumentariju takvoga jednog hibridnog jezika, što ga do njegova vremena nitko nije eksplicitno ponudio. Kako je *Lexicon latino-illyricum* pao u zaborav, ne možemo ni pretpostaviti na kakav bi prijem naišao na početku osamnaestoga stoljeća. Ako se prisjetimo činjenice da su Belostenčevi rječnici - s kajkavskom dominantom ali rađeni na principu kontaktne sinonimije - uživali golem ugled i da su korišteni za školstvo, možemo samo zamišljati što bi sve Vitezović postigao svojim *Rječnicima*, tim više što su oni prvorazredna inovacija i u grafijskom pogledu jer sadrže prijedlog za ujednačivanje dotad razjedinjenih grafija na tlu Hrvatske.

Vitezovićev *Lexicon latino-illyricum* zavređuje pozornost hrvatske publike i šireg kruga istraživača. Već pedeset godina govori se o njegovu izdavanju, a sve ostaje na apelima. Ovim prilogom postavljamo otvoreno pitanje tvorcima hrvatske kulturne politike.

²⁰ Primjeri su preuzeti iz Bockholta (438.).

²¹ V. Putanec 1988., 150.

²² Za ilustraciju spominjemo samo lekseme: *tat, pek, fištarnica* itd.

Literatura

Bockholt V., *Sprachmaterialkonzeptionen und ihre Realisierung in der kroatischen und serbischen Lexikographie*, Slavistik in der Blauen Eule, Bd. 2, Essen 1990.

Junković Z., "O jeziku Vitezovićeve Kronike", *Radovi Slavenskog instituta*, 2, 1958., 93.-119.

Jurišić B., "Pomorski izrazi u Vitezovićevu rječniku", *Anali Jadranskog instituta*, sv. 2, Zagreb 1956., 297.-403.

Klaić V., *Život i djela Pavla Rittera Vitezovića (1652-1713)*, Zagreb 1914.

Matić T., "Vitezovićev Lexicon latino-illyricum", *Rad JAZU*, 303, Zagreb 1955., 5.-49.

Meštrović Z., "Toponimijska koncepcija Pavla Rittera Vitezovića u *Lexicon latino-illyricum*", *RZHJ*, 17, Zagreb 1991.

Meštrović Z., "Talasozoonimi u *Lexicon latino-illyricum* Pavla Vitezovića (I) Ihtionimi", *RZHJ*, 18, Zagreb 1992., 131.-150.

Meštrović Z., "Talasozoonimi u *Lexicon latino-illyricum* Pavla Vitezovića (II) Nazivlje Molusca" (II), *RZHJ*, 19, Zagreb 1993., 237.-258.

Meštrović Z., "Rječnik Bazilija Fabera kao predložak Vitezovićevu *Lexicon latino-illyricum*", *RZHJ*, 19, Zagreb 1993., 213.-235.

Meštrović Z., "Talasozoonimi u *Lexicon latino-illyricum* Pavla Vitezovića (III) Nazivi Crustacea, Echinodermata i mammalia" *RZHJ*, 20, Zagreb 1994.

Moguš M.-Vončina J., "Latinica u Hrvata", *Radovi Zavoda za slavensku filologiju*, 11, Zagreb 1969., 61.-81.

Moguš M., "P. Vitezović kao jezikoslovac", *Zbornik Zagrebačke slavističke škole*, 2, 1974., 73.-79.

Moguš M., *Povijest hrvatskoga književnoga jezika*, Nakladni zavod Globus, Zagreb 1993.

Putanec V., "Pavao Vitezović (1652-1713) kao onomastičar" i "Antroponimija u *Lexicon latino-illyricum* (17-18. st.)", *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, 1, Zagreb 1968., 45.-88.

Putanec V., "Lingvistički rad Pavla Vitezovića (1652-1713)", *Forum*, god. 25, 3-4, Zagreb 1986., 349.-360.

Putanec V., "Etimološki prinosi: 3. krilat, 4. nastaćilo / staćilo / staćel, 5. vidulica/vidalica/vijulica/fidulica", *RZHJ*, 14, Zagreb 1988., 149.-161.

RZHJ - Rasprave Zavoda za hrvatski jezik, Zagreb.

Vajs N., "Fitonimija u Vitezovićevu rječniku *Lexicon latino-illyricum*" (I), *RZHJ*, 18, Zagreb 1992., 209.-233.

Vajs N., "Fitonimija u Vitezovićevu rječniku *Lexicon latino-illyricum*" (II), *RZHJ*, 19, Zagreb 1993., 389.-416.

Vajs N., "Fitonimija u Vitezovićevu rječniku *Lexicon latino-illyricum*" (III) Drveće, grmlje i drveće jestivih plodova", *RZHJ*, 20, 1994.

Vončina J., *Jezična baština*, Književni krug, Split 1988.

DAS LEXICON LATINO ILLYRICUM VON VITEZOVIĆ: EIN WENIG BEACHTETES WERK DES KROATISCHEN LEXIKOGRAPHIE

Zusammenfassung

In diesem Artikel wird ein summarische Überblick über die bisherige ältere und neuere Forschung über Vitezović's Wörterbuch, die neuesten Entdeckungen zu seinen Vorlagen sowie die lexicographische Konzeption (Graphie, Synonymie, Lexik). Wegen seiner umfassenden Lexik und seiner Bedeutung für die kroatische Lexikographie und Sprachgeschichte wird auf das Interesse an einer Veröffentlichung der Handschrift hingewiesen.